ལོའིཟླཚེས ཕྱོགསབསྡུསགསརའགྱུར ལྷོབོཁའིའིབོདབོཡིའིགཚགསཔརའགནའཁུརརྩོམསྒྲིགཔབསོདནམསདོནའགྲུབལགབསྟརརྩོམསྒྲིགཔབདེསྐྱིདདཔལསྒྲོལངེད་གྲོང་ཁྱེར་གྱིས“རིག་གནས་དང་རང་བྱུང་ཤུལ་བཞག་ཉིན་མོའི”མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་འགྲེམས་སྟོན་བྱས་པ།

འདི་ག་ཚགས་པར་ཁང་དུ་གནས་ཚུལ་འབྱོར་་་་་་་་
གསལ།ཟླ་6ཚེས་9ཉིན་ལྷོ་ཁ་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་2023ལོའི
“རིག་གནས་དང་རང་བྱུང་ཤུལ་བཞག་ཉིན་་་་་་་་་་
མོའི”མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་དྲིལ་་་་་་་་་་
བསྒྲགས་འགྲེམས་སྟོན་བྱས་པ་རེད།
“དེ་རིང་ང་ཚོས་ལྷོ་ཁ་གྲོང་ཁྱེར་གྱི་2023ལོའི‘རིག་་་་་
གནས་དང་རང་བྱུང་ཤུལ་བཞག་ཉིན་མོའི’མངོན་མིན་་་
རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་འགྲེམས་སྟོན་་་་་་
བྱེད་སྒོ་སྤེལ་བ་དེའི་དམིགས་ཡུལ་གཙོ་བོ་ནི་ངེད་གྲོང་་་་་་་
ཁྱེར་གྱི་ཕུལ་བྱུང་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་སྲུང་སྐྱོང་གི་གྲུབ་་་
འབྲས་འགྲེམས་སྟོན་བྱེད་པ་དང་དུས་མཚུངས་དུས་ཡུན་་
ཉིན་གཉིས་ཀྱི་མི་རིགས་ལག་ཤེས་བཟོ་ལས་ཀྱི་ཐོན་རྫས་་་
འགྲེམས་ཚོང་བྱས་ནས་མང་ཚོགས་ལ་འབབ་འཕར་ཕྱུག་་
འགྱུར་ཡོང་ཆེད་སྟེགས་བུ་བསྐྲུན་ཐོག།གྲོང་གསེབ་དར་་་
རྒྱས་གཏོང་རོགས་བྱས་ནས་རིག་གནས་ཐོན་ལས་འཕེལ་་
རྒྱས་ལ་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་སྐུལ་འདེད་བཏང་སྟེ་སྤྱི་་་་་་་་་་

ཚོགས་ཡོངས་ཀྱིས་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་་་་་་
སྲུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུན་འཛིན་ནང་ཧུར་ཐག་ཞུགས་རྒྱུར་ཁྲིད་
སྟོན་བྱས་ཏེ་མི་ཚང་མས་ཐུན་མོང་ཐོག་མཉམ་སྤྱོད་བྱེད་་་
པའི་རྣམ་པ་བཟང་པོ་ཞིག་གཏོད་རྒྱུ་དེ་རེད”ཅེས་གྲོང་་་་
ཁྱེར་རིག་གནས་ཅུས་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་་
ཁོའོ་ཡི་ཁོའོ་ཀྲང་ཚེ་བརྟན་སྒྲོལ་མས་བཤད།
བྱེད་སྒོ་དེ་ཡར་ཀླུང་སྒོར་གཞས《བདེ་སྐྱིད་ལམ་དུ་་་་་་་་་་
ཡོད》ཅེས་པའི་ཁྲོད་སྤེལ་འགོ་ཚུགས།འཁྲབ་སྟོན་པ་་་་་་་་་
ཚོའི་གོམ་སྟབས་བདེ་པོ་དང་།ཕུ་ཐུང་གི་འགུལ་ཕྱོགས།
མི་སེམས་འགུལ་བའི་སྟངས་སྟབས་སོགས་ལས་ས་གནས་་
ས་ཐོག་གི་ལྟད་མོ་བར་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་ཡིད་་་་་་་
དབང་འཕྲོག་ཤུགས་མྱོང་ཚོར་ཐུབ་པ་བྱུང་བ་དང་།རྒྱ་་་་་
ཆེའི་མང་ཚོགས་ཚོས་ཕུལ་བྱུང་གི་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་་་་
སྲུང་སྐྱོང་དང་རྒྱུན་འཛིན་ནང་ཞུགས་པའི་སྤྲོ་སེམས་་་་་་་་་
འཕེལ་བ་བྱུང་ཡོད།
མགར་གླུ《ལམ》དང་།ནང་མ་སྟོད་གཞས《བཀྲ་ཤིས་

དགའ་གླུ》ཨར་གཞས《་བདེ་སྐྱིད་ཁྱིམ་གཞིས་་་་་་་
སྐྲུན》སོགས་མི་རིགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་་་་་་་་་་
ཞབས་བྲོ་རེ་རེ་ལས་ས་གནས་ས་ཐོག་གི་ལྟད་མོ་བ་
ཚོའི་ཐལ་མོའི་རྡེབ་སྒྲ་ཡང་ཡང་གྲགས་པ་མ་ཟད།
བྱེད་སྒོ་ལ་ཡང་མཐོ་རླབས་ཤིག་འཕྱུར་ཡོད་པ་་་་་་་་
རེད།
མངར་བྲག་གི་གསེར་དངུལ་དང་།གདོལ་སྣམ་
བུ།རྩ་རིའི་བོད་རགགནས་སར་གྱི་འབག་་་་་་་་་་
སོགས་གྲོང་ཁྱེར་ཡོངས་ཀྱི་རྫོང（ཆུས）12ནས་་་་་་་
ཡོང་བའི་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་་་་་
མཚོན་བྱེད་རང་བཞིན་གྱི་རྒྱུན་འཛིན་པ་དང་།
མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་བཟོ་གྲྭ་་་་་་་་་
འཁོར་ཁང་། མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་་་་་་་་་་
བཞག་གི་གསར་གཏོད་ཁེ་ལས་བཅས་ཀྱིས་རྩེད་་་་་
ཐང་དུ་འཛོམས་ནས་གཅིག་ལ་གཅིག་བསྟོད་བྱེད།
ཁྱད་སྣང་དོད་ལ་བྲོ་བ་ཞིམ་པའི་ཟས་རིགས་དང་།
མཁོ་ཆས།དེ་བཞིན་མིག་དབང་འཕྲོག་པའི་རིག་་་
དངོས་ཤུལ་བཞག་འདི་དག་རེ་ཞིག་རྩེད་ཐང་གྲོང་
ཁུལ་གྱི་ཁྱད་འཕགས་མཛེས་རྒྱན་ཞིག་ཏུ་གྱུར།
“མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་འགྲེམས་ཚོང་གི་་་
ཁྲོམ་གཞུང་དུ་དམིགས་བསལ་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་ལ།ལག་་་་་་་
རྩལ་རྩེར་སོན་གྱི་ལག་ཤེས་ཐོན་ཟོག་དང་།ཁྱད་ལྡན་་་་་་་་་
གྱོན་གོས།སྣ་ཚོགས་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་ཐོན་རྫས་་་་་་་་་་
བཅས་ཡོད་པ་ལས་ང་ཚོས་ཐག་ཉེ་ཤོས་སྒོ་ནས་མངོན་་་་་་་
མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་དང་།
མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་གྲུབ་འབྲས་མཉམ་་
སྤྱོད་ཐུབ་པ་བྱུང་སོང་”ཞེས་གྲོང་མི་ཧུའུ་ཡུས་ལན་གྱིས་་་
གྲོགས་པོ་དང་ལྷན་དུ་རིག་གནས་ཀྱི་ངོ་མཚར་མྱོང་རོལ་་་
བྱེད་ཀྱིན་བརྗོད།
“གྲོང་ཁྱེར་རིམ་པའི་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་་་་་་་་་་
བཞག་གི་རྒྱུན་འཛིན་པ་ཞིག་ཡིན་པའི་ངོས་ནས་ཕ་ཡུལ་་་
དུ་ལོག་རྗེས་ངས་མུ་མཐུད་ནས་རྩ་རིའི་བོད་རག་གི་ཐོན་་
ལས་རྒྱ་སྟོབས་ཆེ་རུ་བཏང་ནས་བོད་རག་སྙོལ་བཟོའི་་་་་་་་
ལག་རྩལ་དེ་དག་ཉེ་འགྲམ་གྱི་ན་གཞོན་ཚོར་བརྒྱུད་སྤྲོད་་་

བྱས་ཏེ་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་མི་རབས་་་་
ནས་མི་རབས་བར་རྒྱུན་འཛིན་ཐུབ་པ་བྱ་རྒྱུ་་་་་་་་་་
ཡིན”ཞེས་རྩ་རིའི་བོད་རག་སྙོལ་བཟོའི་ལག་རྩལ་རྒྱུན་
འཛིན་པ་ཕུན་ཚོགས་རྡོ་རྗེས་བཤད།
ཉེ་བའི་ལོ་ཤས་རིང་།ངེད་གྲོང་ཁྱེར་གྱིས་རིག་་་་་་་་་་
དངོས་དང་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་སྲུང་སྐྱོང་བྱེད་་་་་་་་་
ཤུགས་རྒྱུན་ཆད་མེད་པར་ཆེ་རུ་བཏང་ནས་རིག་་་་་་་་་་
གནས་ཐོན་ཁུངས་གསར་གཏོད་འཕེལ་རྒྱས་ལ་ནུས་་་་་
ཤུགས་ཡོད་རྒུས་སྐུལ་འདེད་བཏང་ཡོད།གྲོང་ཁྱེར་་་་་་་་་་
ཡོངས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་རིམ་པའི་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་
བཞག་རྣམ་གྲངས་19དང་།རང་སྐྱོང་ལྗོངས་རིམ་པའི་་་་་
རྣམ་གྲངས་60གྲོང་ཁྱེར་རིམ་པའི་རྣམ་གྲངས་42རྫོང་་
རིམ་པའི་རྣམ་གྲངས་198བཅས་ཡོད་པ་དང་།ཡར་ཀླུང་
བཀྲ་ཤིས་ཞོལ་པ་སོགས་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་་་་་་་་་
བཞག་གི་ཡུལ་སྐོར་མཛེས་ལྗོངས་ཁུལ་3ལྗོངས་ཡོངས་ཀྱི་་
མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་ཡུལ་སྐོར་མཛེས་་་་་
ལྗོངས་ཁུལ་ཁག་དང་པོར་བདམས་པ་དང་།མངོན་མིན་་
རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་གི་འཁོར་ཁང་31བཙུགས་པ།
རང་སྐྱོང་ལྗོངས་རིམ་པའི་རིག་གནས་ཐོན་ལས་དཔེ་སྟོན་
རྟེན་གཞི་8དང་།གྲོང་ཁྱེར་རིམ་པའི་5རྫོང་རིམ་པའི་་་་་་
27བཅས་བཙུགས་ཡོད་པ་རེད།
“སྤྱི་ཁྱབ་ཧྲུའུ་ཅི་ཞི་ཅིན་ཕིང་གིས་རིག་གནས་རྒྱུན་་་་་་
འཛིན་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་བཞུགས་མོལ་ཚོགས་འདུའི་་་་་་
ཐོག་གནང་བའི་གསུང་བཤད་གལ་ཆེན་ལས་སླར་ཡང་ང་
ཚོའི་རིག་གནས་ལས་དོན་ལ་ཁ་ཕྱོགས་གསལ་སྟོན་གནང་
བ་དང་།ཡིད་ཆེས་བརྟན་དུ་བཏང་བ།ངར་ཤུགས་་་་་་་་་་
འཕེལ་བ་བཅས་བྱུང་ཡོད།གོམ་སྟབས་རྗེས་མར་ང་ཚོས་་
མུ་མཐུད་གཞུང་དྲང་གསར་གཏོད་དང་།ཀྲུང་ཧྭའི་རིག་་
གནས་རྒྱུན་འཛིན།རིག་གནས་ཀྱི་གདེང་ཚོད་མངོན་པ།
ཀྲུང་ཧྭའི་ཕུལ་བྱུང་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་ཀྱི་སྐྱེ་སྟོབས་་་་་་་་
དང་གསོན་ཤུགས་སྔར་བས་འཕེལ་བ་བཅས་བྱས་ནས་་་་་
ཀྲུང་གོའི་ཉམས་བཟང་དང་དུས་རབས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་
པ།སྒོ་དབྱེ་སྣ་མང་གི་ཕུལ་བྱུང་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གནས་་་་་་་་་
འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པ་གསར་པ་བཅས་གཏོད་རྒྱུར་སྐུལ་་་་
འདེད་བཏང་སྟེ་ལྷོ་ཁའི་སྤུས་ཚད་མཐོ་བའི་མངོན་འགྱུར་
ཐད་རིག་གནས་ཀྱི་སྟོབས་ཤུགས་སྐྱེས་སུ་ཕུལ་ནས་ཀྲུང་་་་
ཧྭ་མི་རིགས་ཀྱི་དེང་རབས་ཤེས་དཔལ་གཏོད་ཆེད་འབད་
བརྩོན་གང་ཐུབ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན”ཅེས་གྲོང་ཁྱེར་རིག་གནས་་
ཅུས་ཀྱི་རིམ་གསུམ་བརྟག་ཞིབ་པ་ཡིང་ཁྲུན་གྱིས་ཆོད་་་་་་་་
སེམས་ལྷུག་པོས་བརྗོད་དོ།
བསོད་ནམས་བསྟན་པས་བསྒྱུར།

ཉེ་དུས།ལྷོ་བྲག་རྫོང་གིས་གཞི་རིམ་ཏང་་་་
འཛུགས་སྐྱོང་ལས་དོན་གྱི་སྐུལ་སྤེལ་ཚོགས་་་་་་་
འདུ་བསྐོང་འཚོག་བྱས་ཤིང་།ཚོགས་འདུས་་་་་
ཏང་འཛུགས་སྐྱོང་གིས་གཞི་རིམ་བཅོས་སྐྱོང་་་་
ལ་སྣེ་ཁྲིད་བྱ་རྒྱུར་སྐུལ་འདེད་བཏང་ཐོགཏང་
ཡོན་འཕེལ་རྒྱས་དང་ཏང་ཡོན་གྱི་སློབ་གསོ་དོ་་
དམ་ལས་དོན་ཡག་པོ་སྒྲུབ་དགོས་པ་སོགས་ཀྱི་་
བླང་བྱ་བཏོན་ཡོད་པ་རེད།
ཉེ་སྔོན།མཚོ་སྣ་རྫོང་གིས་རྫོང་ཨུད་ལས་་
ཁུངས་སྒྲིག་ཁུངས་ཨུ་ལྷན་གྱི་2023ལོའི་་་་་་་་་་
ཚོགས་འདུ་ཐེངས་གཉིས་པ་བསྐོང་འཚོག་་་་་་་་
བྱས་ཤིང་།ཚོགས་འདུས་ཁྲིམས་སྐྱོང་གི་བསམ་
གཞི་དང་ཁྲིམས་སྐྱོང་གི་ཐབས་ལམ་སྤྱད་ནས་་་
ལས་ཁུངས་སྒྲིག་ཁུངས་ལས་དོན་གྱི་དོ་ནན་་་་་་
རང་བཞིན་དང་དབང་གྲགས་རང་བཞིན་ལ་་་་
སྲུང་སྐྱོང་ཏན་ཏིག་བྱེད་དགོས་པའི་ནན་་་་་་་་་་
བཤད་བྱས་ཡོད་པ་རེད།
ཉེ་སྔོན།འཕྱོངས་རྒྱས་རྫོང་གིས་ས་་་་་་་་་་
གཤིས་གནོད་འཚེ་འཕྲལ་སྡོམ་གྱི་ནང་སྦྱོང་་་་་་་
སྤེལ་ཏེ།ཕྱོགས་ཡོངས་ནས་འབུར་ཐོན་ས་་་་་་་་་
གཤིས་གནོད་འཚེར་ཁ་གཏད་གཅོག་ནུས་ལ་་་་
ཞིབ་བཤེར་བྱས་ཡོད་པ་རེད།
ཉེ་སྔོན།སྣེ་གདོང་ཆུས་ཁྲོམ་ར་ལྟ་སྡོམ་་་་་་་
ཅུད་ཀྱིས་ཐབས་མང་མཉམ་བསྟར་གྱི་བྱ་སྤྱོད་་་

སྤེལ་ནས་འགྱིག་ཤོག་སྙིགས་རོ་བཀག་སྡོམ་་་་་་་
བྱེད་ཤུགས་ཆེ་རུ་བཏང་ཡོད་པ་རེད།
ཉེ་དུས།ཆུ་གསུམ་རྫོང་གིས་སྙིགས་རོ་་་་་་་
མེད་པའི་གྲོང་ཁྱེར་གཏོད་པའི་ཆེད་དོན་་་་་་་་་་
བཤད་ཁྲིད་འཚོགས་པ།
ཉེ་དུས།ཟངས་རི་རྫོང་གིས་2023ལོའི་་་་
རིག་གནས་དང་རང་བྱུང་ཤུལ་བཞག་ཉིན་མོ་་་
དང་མངོན་མིན་རིག་གནས་ཤུལ་བཞག་དྲིལ་་་་
བསྒྲགས་འགྲེམས་ཚོང་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་བ་རེད།
ཉེ་དུས།གོང་དཀར་རྫོང་གིས་ཞིང་་་་་་་་་་
འབྲོག་ཁུལ་གྱི་གཞི་རིམ་ཏང་རྩ་འཛུགས་རྩེ་གྲ་་
བརྒྱ་འཛུགས་གཏོད་ལས་དོན་ལ་བཀོད་སྒྲིག་་་་
བྱས་པ་རེད།
ཉེ་དུས།སྣ་ཀར་རྩེ་རྫོང་གིས་2023ལོའི་་
ཞིང་འབྲོག་ལས་ཀྱི་ལས་དོན་གཙོ་བོར་སྐུལ་་་་་་
འདེད་གཏོང་བའི་ཚོགས་འདུ་འཚོགས་པ་་་་་་་་
རེད།
ཉེ་དུས།རྒྱ་ཚྭ་རྫོང་གིས་མངོན་མིན་རིག་་་་
གནས་ཤུལ་བཞག་གི་མ་ལག་རང་བཞིན་གྱི་་་་་་
སྲུང་སྐྱོང་ལ་ཤུགས་སྣོན་བརྒྱབ་སྟེ་རྒྱུན་མཐུད་་་
འཕེལ་རྒྱས་ལ་སྐུལ་འདེད་གཏོང་དགོས་ཞེས་་་་
བརྗོད་དོན་གཙོ་བོར་བྱས་པའི་རིག་གནས་་་་་་་
དང་རང་བྱུང་ཤུལ་བཞག་ཉིན་མོའི་བརྗོད་་་་་་་
དོན་གཙོ་བོའི་བྱེད་སྒོ་རབ་རིམ་སྤེལ་བ་རེད།

ཡར་ ཀླུང་ བསྡུས་ འཕྲིན་

（པར་ངོས་དང་པོར་མཐུད）ཡུག་སྦྲེལ་དང་།དུད་ཚང་།མི་་་་
བཅས་འགན་གཙང་ལེན་པ་དང་།གཞི་རིམ་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་་་་་་
གནས་ཚུལ་དང་དམངས་ཀྱི་བསམ་འདུན་རྟོགས་པར་སྐུལ་་་་་་་་་་
འདེད་གཏོང་བ།གཞི་རིམ་དུ་འགལ་ཟླའི་གནད་དོན་ཐག་་་་་་་་་་
གཅོད་བྱེད་པ།གཞི་རིམ་དུ་སྲིད་ཇུས་དང་བྱ་ཐབས་དོན་འཁྱོལ་་་
ཐུབ་པ།གཞི་རིམ་དུ་ལས་བྱེད་པའི་སྤྱོད་ཚུལ་འགྱུར་བ།གཞི་་་་་་་་

རིམ་དུ་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཁོར་ཡུག་ལེགས་སུ་གཏོང་བ་བཅས་བྱས་་་་་
ཡོད།མིག་སྔའི་བར་གྲོང་ཁྱེར（ཀྲུང་དབྱང་དང་རང་སྐྱོང་་་་་་་་་་
ལྗོངས）ཐད་གཏོགས་ཚན་པ་ཁག་གི་ཏང་ཡོན་གྱིས་དུད་ཚང་་་་་་་་
5941འགན་གཙང་བླངས་ནས་དུས་ཚིགས་རེར་ཏང་ཡོན་ཚང་་་
མ་སྡེ་ཁུལ་དུ་བསྐྱོད་དེ་དང་བླངས་ཞབས་ཞུའི་བྱེད་སྒོ་ཐེངས་1
ནས་2བར་སྤེལ་གྱི་ཡོད་པ་རེད།

ཉེ་དུས།འཕྱོངས་་་་
རྒྱས་རྫོང་གིས“་མི་དང་་
རང་བྱུང་ཁམས་འཆམ་་་

མཐུན་མཉམ་གནས་ཀྱི་་་
དེང་རབས་ཅན་་་་་་་་་་
འཛུགས་སྐྲུན་བྱ་་་་་་་་་་
རྒྱུ་”ཞེས་བརྗོད་དོན་་་་་་་
གཙོ་བོར་བྱེད་པའི་དྲིལ་་
བསྒྲགས་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་བ་་
རེད།
འདི་ནི་བྱེད་སྒོ་སྤེལ་་་
ཡུལ་ཡིན་པ།

མཛེས་སྡུག་ལྡན་
པའི་ཁྱིམ་གཞིས་
མཉམ་དུ་སྐྲུན།

གྲོང་ཁྱེར་ཐད་གཏོགས་ཚན་པའི་ཏང་ཡོན་གྱིས་གཞི་རིམ་ལ་ཞབས་འདེགས་ཞུ་བ་དེ་རྒྱུན་རྣམ་ཅན་དུ་འགྱུར་བ།